

[Anker Lau.]

nedsætte forbruget, så skal købmanden ikke alene betale de samme skatter og afgifter som vi, men han skal tillige bære den nedgang i omsætningen, som det er skatternes formål at fremkalde.

Det forekommer mig, at hvis den her givne fremstilling ikke kan rokkes, er der her tale om noget, der er temmelig åbenbart urimeligt, og som bør rettes, således at købmanden dog kan få en rimelig rentegodtgørelse for at stille sin kapital til rådighed, og jeg vil henstille til den højtærede finansminister eventuelt gennem et sagkyndigt udvalg at undersøge disse forhold og finde ud af, om detailhandelens krav er berettigede, og hvis de er berettigede, vil jeg gerne opfordre til, at man virkelig får gjort lidt ved denne sag.

Jeg skal så til slut sige et par ord til den højtærede statsminister i hans egenskab af formand for forfatningskommissionen. Jeg er enig i de udtalelser, som den højtærede statsminister og mit parti har fremsat vedrørende forfatningssagen. Jeg lægger mindre vægt på de såkaldte tekniske ting, valgretsaldet, et- eller tokammer o. s. v. Det er åbenbart ting, man er i gang med at forhandle sig tilrette om.

Jeg håber også, at der kan skabes samling om at sikre de frihedsgoder, som tiden har vist ikke er tilstrækkeligt sikrede i den nu gældende grundlov. For at sikre dem tror jeg også man skal have opmærksomheden henledt på det retsprincip om borgernes beskyttelse overfor forvaltningen, som er en af grundtankerne i en demokratisk retsstat. Jeg tror, der i høj grad er brug for dette i vore dage. Det er en almindelig opfattelse indenfor erhvervslivet, at det princip om domstolens kontrol med forvaltningen, hvorpå grundloven bygger, ikke efter den udvikling, der har fundet sted i lovgivningen, yder borgerne tilstrækkelig beskyttelse. I mangfoldige tilfælde vil en erhvervsdrivende, der mener sig forurettet af forvaltningen, opdage, at adgangen til at gå til domstolene enten direkte er afskåret ved lov eller i realiteten ikke yder ham nogen beskyttelse, fordi lovgivningen har bestemt administrationens beføjelser i så vide og ubestemte udtryk, at der ikke bliver mulighed for nogen effektiv kontrol fra domstolene, der som bekendt kun tager sigte på de retlige grænser for øvrighedsmyndighedernes udøvelse, ikke på hensigtsmæssigheden af de truffne afgørelser.

Adgangen til domstolene begrænses jo ikke mindst også i den forbindelse, jeg lige nu har nævnt, af de såkaldte bemyndigelses-

love, hvor man overlader en meget stor del af afgørelserne til en ministers skøn, eventuelt via et ankenævn eller på anden måde.

Der er mange områder, hvor befolkningen føler sig utryk under de nuværende forhold, hvor man er afskåret fra at få en sag for den frie og uafhængige domstol, og der er derfor her et problem, som bør overvejes i forbindelse med den kommende forfatningsrevision.

Ja, vi må vel, hvor nødigt vi end vil, erkende, at tiderne, udviklingen, eller hvad værre er, har været hård mod de frihedsrettigheder, som vore forfædre var så stolte af at have givet folket. Jeg håber inderligt, at tiden nu må være inde til, at vi igen alle kan unde hinanden frihedens muligheder og så til gengæld kræve et gensidigt ansvar overfor næstens ligeret. Lad os skabe sådanne rammer om friheden, at vi alle kan være her uden frygt for, at nogen tager monopol, hverken på den politiske, den åndelige eller den økonomiske frihed. Det er efter min mening den opgave, forfatningskommissionen bør løse.

I denne forbindelse bør vi vist erkende, at den ret til at drive næring, den såkaldte næringsfrihed, som de allerfleste tror i dag er sikret i den danske grundlovs § 81, slet ikke er det. I § 81 står der som bekendt disse ord:

„Alle indskrænkninger i den frie og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundet i det almene vel, skal hæves ved lov.“

Såvidt jeg har forstået vore højeste juridiske autoriteter, opfattes dette som en løfteparagraf, der vist egentlig er opfyldt med næringsloven af 1857. Men nu står paragraffen stadig i grundloven trods adskillige grundlovsrevisioner, og den må vel så opfattes som en proklamation af næringsfrihed, hvor dette ikke strider mod det almene vel.

Hvis en sag nu indbringes for en domstol, må det blive dennes opgave at finde ud af, hvad det almene vel er for noget, og hvem der her i landet kan give udtryk for dette. Domstolen må sikkert komme til det resultat, at rigsdagen, der er udgået af lige og almindelig valgret, må være det organ, der bedst kan sige, hvad der tjener det almene vel, og når den indankede lov er vedtaget af rigsdagen, må den altså være udtryk for det almene vel. Det betyder, at 51 pct. af rigsdagens medlemmer kan sætte næringsfriheden ud af kraft, medens der dog skal to valg til folketing og landsting plus en folkeafstemning til at ændre den grundlov, der proklamerede næringsfriheden.

Jeg vil håbe, at forfatningskommissionen